

CHINCHILLAN HOITO JA KÄSITTELY

Tämä ohje on Eettisen Eläinkaupan sertifikaattiliikkeen jakama lemmikkieläimen hoito- ja käsittelyohje. Tässä ohjeessa kuvataan chilentsintsilan, josta jatkossa käytetään nimitystä chinchilla, tärkeimmät hoito-ohjeet. Laajempien hoito-ohjeiden hankkiminen sertifioidusta liikkeestä, tuoreista alan lehdistä ja kirjallisuudesta tai luotettavilta, esimerkiksi lajijyhdistysten ylläpitäjiltä nettisivustoilta on suositeltavaa. Kaikkeen tietoon tule kuitenkin suhtautua kriittisesti.

Elinikä ja aikuiskoko

Chinchillan elinikä on oikein hoidettuna 10-18 vuotta, jopa yli 20 vuotta. Täysikasvuinen chinchilla painaa noin 500-1000 g.

Sukukypsyyttä

Chinchilla saavuttaa sukukypsyyden 3-7 kuukauden iässä. Uros- ja naaraspoikaset tulee erottaa toisistaan viimeistään 3 kk iässä vahinkopoikueiden välttämiseksi.

Chinchilla on liian nuori astutettavaksi ennen 10-12 kuukauden ikää. Ensisynnytyksen on tapahduttava ennen 5 vuoden ikää.

Sosiaaliset vaatimukset

Chinchilla on laumaeläin ja tarvitsee lajitovereidensä seuraa. Chinchillan luontainen elintoveri on vastakkaista sukupuolta oleva chinchilla. Luovutusikäiset poikaset tottuvat yleensä toisiinsa ilman suurempia ongelmia. Naaras ja kastroidu uros tulevat yleensä hyvin toimeen keskenään. Kahta naarasta tai kahta urosta voidaan pitää yhdessä, jos ne ovat tottuneet toisiinsa pienestä pitäen. Uroksia ei kuitenkaan ole suositeltavaa asuttaa samassa häkissä, jos hajumatkan päässä asuu naaras, sillä urokset saattavat alkaa tapella paritteluoikeudesta.

Mikäli chinchilloiden välillä esiintyy tappelua tai esimerkiksi puremajälkiä, ne on erotettava välittömästi toisistaan erillisiin tiloihin.

Jos eläintä joudutaan pitämään yksin, sillä tulee olla haju- ja kuuloyhteys lajitovereihin.

Ihmisen seura ei korvaa lajitoverien seuraa. On harhakäsitys, että yksinäinen chinchilla kesyyntyy paremmin kuin ryhmässä elävä.

Jos tahdot yhdistää toisilleen vieraat poikaset tai naaraan ja kastroidun uroksen, pyydä asiaa koskeva ohje kauppiaalta.

Asiakasohje versio 2: Chinchillan hoito 9.6.2016

Chinchillaa ei saa pitää samassa asumuksessa muunlajisten eläinten kanssa.

Chinchillan pitopaikka ja tilavaatimukset

Chinchillan pitopaikka ei saa olla suorassa auringonvalossa tai lämpöpatterin lähellä eikä vedossa, esimerkiksi ikkunan luona. Huoneilman suosituslämpötila on 15-20 °C, eli selvästi normaalia huoneenlämpöä alhaisempi. Lämpötila ei saa koskaan nousta korkeammaksi kuin 26 °C koska chinchilla saa herkästi lämpöhalvauksen tätä korkeammassa lämpötilassa. Huoneilman suositeltava suhteellinen kosteus 45-65 %, mielellään alle 50 %. Valo-hämärärytmi 12/12 - 10/14 h.

Chinchilla ei ole häkkieläin, vaan sitä tulee pitää vapaana huonetilassa. Chinchilla liikkuu luonnostaan hyppimällä ja juoksemalla, mihin ei ole mahdollisuuksia suuressakaan häkissä. Lisäksi chinchilla hyppää erittäin korkealle ja kaipaa mahdollisimman korkealla sijaitsevia tarkkailupaikkoja. Chinchillahuoneessa on oltava runsaasti eri korkeudella olevia tasoja, joille voi hypätä, piilopaikkoja sekä paljon lattia-alaa. Chinchillan pitopaikan tulee olla turvallinen: se ei esimerkiksi saa päästä nakertamaan sähköjohtoja tai huonekasveja.

Vaikka chinchilloita pidetään pääosin vapaana, niiden huoneessa tulee kuitenkin olla tilava häkki, joka toimii lepo- ja turvapaikkana ja johon eläimet voi tarvittaessa sulkea. Chinchilla on hyppivä eläin, jolle sekä pitopaikan pinta-ala että korkeus ovat tärkeitä. Chinchilla tarvitsee runsaasti tilaa voidakseen liikkua ja käyttäytyä normaalisti. Lisäksi riittävä mahdollisuus liikkua suojaa chinchillaa ummetukselta ja monilta muilta suolisto-ongelmilta. Chinchilloita voidaan pitää väliaikaisesti häkkiin suljettuna esimerkiksi huoneen siivouksen tai eläimen sairauden aikana. Chinchilloita ei tule pitää häkissä öisin, sillä ne nukkuvat päivät ja ovat aktiivisia yöaikaan. Kahdelle chinchillalle häkin suositeltava vähimmäispinta-ala 0,8 m² (esim. 1m x 0,8m), korkeus 1 m. Jokaista uutta aikuista chinchillaa kohti tulee lisätä pohjapinta-alaa 0,2 m².

Poikaset pidetään häkissä noin 2 kuukauden ikään asti. Tätä ennen ne ovat vielä liian arvaamattomia käyttäytymiseltään. Kun poikasten fyysiset kyvyt ovat kehittyneet ja niiden käyttäytyminen on tasoittunut, niitä voidaan alkaa pitää aikuisten tavoin jatkuvasti vapaina.

Häkkiin tulee sijoittaa pesäkoppi tms. suojapaikka sekä hyllytasoja, joilla eläin voi oleilla. Pesäkoppeja tai muita suojapaikkoja tulee olla vähintään yhtä monta kuin eläimiä. Yhden pesälaatikoista tulee olla niin suuri, että kaikki chinchillat mahtuvat siihen yhtä aikaa. Hyllytasot tulee sijoittaa siten, että chinchilla voi hypätä 30-50 cm matkan hyllyltä toiselle. Yksi pesäkopeista tulee sijoittaa häkin ylimmälle hyllytasolle. Pesäkopit tulee pehmustaa kuivikemateriaalilla tai heinällä. Lisäksi chinchillalle tulee tarjota virikkeitä, esimerkiksi putkia, riippumattoja, kiipeilytasoja ja pajun oksia. Pesälaatikon tai katoksen katon tulee olla niin tukeva, että se kestää aikuisen chinchillan painon.

Chinchillan asumuksen tulisi olla mieluiten edestä avattava, koska chinchilla vaistomaisesti säikkyä ylhäältä lähestyvää liikettä.

Virikkeet ja koriste-esineet eivät saa olla myrkyllistä materiaalia, koska chinchilla saattaa nakertaa niitä. Niissä ei myöskään saa olla sellaisia koloja, joihin chinchilla voi juuttua.

Chinchillalla tulee olla mahdollisuus kylpeä päivittäin hiekassa tai muussa vastaavassa materiaalissa. Hiekan tulee olla raekooltaan 0,1-0,7 mm tai hienompaa. Hiekka-astian tulee olla niin suuri, että chinchilla mahtuu pyörimään siinä. Kylpyhiekkä vaihdetaan tarvittaessa. Päivittäin hiekasta poistetaan papanat (esimerkiksi siivilän avulla) sekä paakkuuntunut virtsa.

Kuivikkeet

Kuivikkeeksi käy kutterinpuru, lehtipuuhaake tai muu pehmeä, pölyämätön ja imukykyinen kuivikemateriaali. Sahajauho ei sovellu kuivikkeeksi hienojakoisuutensa vuoksi. Hienojakoinen pöly voi tunkeutua hengitysteihin ja tukkia suun ja sieraimet.

Asiakasohje versio 2: Chinchillan hoito 9.6.2016

Kuivikkeet tulee vaihtaa niin usein, että chinchillan terveydelle haitallinen ammoniakki ei ole ihmisen aistittavissa. Haju on merkki haitallisen korkeasta ammoniakkipitoisuudesta, mikä vaurioittaa chinchillan hengityselimistöä ja altistaa sitä sairauksille, esimerkiksi hengitystieinfektioille. Lisäksi kosteat kuivikkeet tarjoavat hyvän kasvualustan haitallisille mikrobeille.

Chinchillan asumus puhdistetaan pääsääntöisesti vedellä. Jos pesuainetta kuitenkin käytetään, sen tulee olla mietoa ja hajustamatonta. Pesuaine tulee huuhdella huolellisesti pois.

Ruokinta

Chinchilla on kasvinsyöjä, jonka ruokavalio koostuu luonnossa erilaisista kasvinosista, hedelmistä ja siemenistä. Sen ruoansulatukselle on tärkeää ravinnon korkea kuitupitoisuus. On huomattava, että chinchilla ei kestä paastoa. Jo kahdentoista tunnin paasto voi johtaa vakaviin suolisto-ongelmiin ja kuolemaan. Tämän vuoksi chinchillalla tulee olla jatkuvasti saatavilla hyvälaatuisia kuivaa heinää ja chinchilloille tarkoitettuja pellettejä. Muille jyräjyille tarkoitettujen pellettien tai jyväsekoitusten ei voida soveltaa chinchillalle.

Lisäksi chinchillalle tulee tarjota kuivattuja voikukanlehtiä, apilanlehtiä, ruusun- ja vadelmanlehtiä yms. kuivattuja syötäviä kasveja tai kasvin osia. Kovin korsipitoinen heinä ainoana ruokana altistaa ummetukselle.

Chinchillalle voidaan lisäksi tarjota tuoretta, ruohomaista ravintoa, kuten salaatteja (muuta kuin lehtisalaattia) ja yrtejä sekä kesällä ruohoa, voikukan, vadelman ja ruusun lehtiä ja apilaa, mutta vain hyvin pieniä määriä kerrallaan. Viherravinnon ja heinän tulee olla hyvälaatuisia. Homeinen heinä tai pilaantunut tuoreruoka aiheuttavat herkästi suolisto-ongelmia.

Chinchillan suolisto on herkkä muutoksille, joten se on totutettava tuoreruokaan vähitellen, jotta välttyttäisiin ripulilta ja muilta suolisto-ongelmilta. Samoin pellettimerkin vaihtaminen on tehtävä vähitellen siten, että uutta ruokaa lisätään aluksi vanhan ruoan sekaan.

Jyviä voidaan antaa pieniä määriä seurusteluannoksina, noin teelusikallinen päivässä.

Ajoittain voidaan tarjota herkuksi pieniä määriä kuivattua omenaa, rusinaa tms.

Rasvaisia ruokia, kuten pähkinöitä ja auringonkukansiemeniä tulee välttää.

Antioksidantteja ja A- ja E-vitamiineja sisältäviä monivitamiinivalmisteita on syytä antaa muutaman kerran vuodessa.

Kalsiumin saannin turvaamiseksi chinchillalla tulee olla jatkuvasti tarjolla kalkkikivi.

Chinchillalla tulee olla jatkuvasti saatavilla vettä. Vesi vaihdetaan ja vesipullo puhdistetaan päivittäin. Vesipullon toimivuus tulee tarkistaa päivittäin.

Ruokakuppi puhdistetaan vedellä vähintään kerran viikossa, tarvittaessa useammin.

Chinchillalla on tavallisten ulostepapanoiden ohella pehmeämpiä vitamiinipitoisia papanoita. Nämä chinchilla syö yleensä suoraan peräaukon suulta. Papanoiden syöminen on chinchillan hyvinvoinnin kannalta olennaista eikä sitä tule estää. Chinchilla saa tällä tavoin mm. tarvitsemiaan vitamiineja ja kivennäisaineita. Tavalliset ulostepapanat chinchilla jättää syömättä.

Chinchillan totuttaminen uuteen kotiin

Ensimmäisen illan chinchillan kannattaa antaa olla rauhassa ja tutustua uuteen ympäristöön. Seuraavana päivänä voi laittaa käden häkkiin ja antaa chinchillan tulla vähitellen nuuskimaan kättä. Chinchillaa voi koskea ja sitä voi houkutella ottamaan makupaloja kädestä. Parin päivän kuluttua chinchillan voi ottaa varovaisesti syliin. Tutustumisen tulee kuitenkin aina edetä chinchillan ehdoilla. Chinchillan jahtaamista kiinni otettaessa tulee välttää. Tottumattoman käsittelijän on hyvä istua lattialla chinchillaa pidellessään, jotta se ei mahdollisen vahingon käydessä putoa korkealta. Kun on kyse poikasista, kannattaa varmistaa, ettei juomapullo ole liian korkealla.

Chinchillan voi päästää vapaaksi huoneeseen, eläimestä riippuen, viimeistään parin viikon kuluttua siitä, kun se on kunnolla tottunut uuteen kotiinsa.

Tuoreruokaa ei kannata antaa ensimmäisten päivien aikana, koska se saattaa aiheuttaa chinchillalle ripulia yhdessä siirtostressin kanssa.

Käsittely

Chinchilla on hämärä- ja yöeläin, joka on aktiivisimmillaan iltaisin, öisin ja aamuvarhain. Chinchillan häkissä on oltava suojainen, hämärä nukkumapaikka, esimerkiksi pesälaatikko. Nukkuvan chinchillan häiritsemistä tulee välttää. Säännöllisestä vuorokausirytmistä on huolehdittava valaistuksen vaihtelun avulla.

Chinchilla vahingoittuu herkästi, jos sitä käsitellään varomattomasti. Se saattaa jopa kuolla kovakouraisen käsittelyn aiheuttamaan stressiin. Tämän vuoksi pienten lasten ei tule käsitellä chinchillaa ilman aikuisen valvontaa

Chinchillaa tulee käsitellä rauhallisin ja hellävaraisin, mutta varmoin ottein. Chinchillaa lähestytään rauhallisin liikkein suoraan edestäpäin. Nopea liike ylhäältä tai sivulta voi säikäyttää chinchillan. On varottava, ettei chinchilla pääse putoamaan säikähtäessään.

Chinchillaa nostetaan vartalon ympäriltä käyttäen molempia käsiä. Chinchillanpoikasta nostetaan selkäpuolelta, käsi poikasen hartioiden ympärillä. Toisella kädellä tuetaan eläimen takajalkoja.

Chinchillaa kannetaan käsivarrella. Näin kannettaessa chinchilla on luontaisessa asennossaan ja sillä on ”maata jalkojensa alla”, mikä saa sen tuntemaan olonsa turvalliseksi. Kevyellä otteella hännän tyvestä ja selästä varmistetaan, ettei chinchilla pääse putoamaan, vaikka se säikähtäisi ja syöksähtäisi yllättäen liikkeelle. On huomattava, että häntää saa pitää kiinni ainoastaan aivan tyvestä, koska häntä on erittäin herkkä vahingoittumaan. Chinchillaa on turvallisinta kantaa virikeputkessa tms.

Chinchillaa ei saa koskaan nostaa hänestä.

Chinchillaa ei tule jahdata kiinni otettaessa. On tärkeää, että chinchilla tuntee olonsa turvalliseksi, kun sitä käsitellään.

Kantavan chinchillan nostamista tulee välttää kantoajan viimeisellä kolmanneksella.

Chinchillan puolustautumiskeinoihin kuuluu karvatuppojen pudottaminen, minkä se saattaa tehdä esimerkiksi säikähtäessään tai jos sitä käsitellään taitamattomasti.

Jos chinchilla on sairas tai sillä on kipuja tai se tuntee olonsa uhatuksi, se voi purra käsitteijäänsä. Eläin saattaa jäädä pitämään hampaillaan kiinni kädestä. Kättä ei tällöin saa ravistaa, koska chinchilla tarraa silloin tiukemmin kiinni, vaan on odotettava, että eläin päästää otteensa.

Chinchillan hampaiden ja turkin hoito

Chinchillan hampaat kasvavat jatkuvasti, joten se tarvitsee hampaita kuluttavia virikkeitä. Chinchillalle tarkoitettu siporex-kivi tai kuivattu omenapuun oksa käy hyvin tähän tarkoitukseen. Chinchilla tulee totuttaa säännölliseen hampaiden tarkastukseen. Hampaiden liikakasvu voi pahimmillaan estää syömisen. Hampaiden kunto on tarkistettava välittömästi, mikäli chinchillalla on syömisvaikeuksia. On huomattava, että ylikasvaneet poskihampaat pystyy havaitsemaan vain eläinlääkäri.

Chinchillan tulee saada kylpeä päivittäin hiekassa. Hiekka poistaa turkista rasvaa, jota tarttuu turkkiin esim. ihmisen käsistä chinchillaa käsiteltäessä. Chinchillaa ei saa pestä vedellä. Jos eläin pääsee vahingossa kastumaan, se tulee kuivata, mieluiten lämpölampun alla.

Asiakasohje versio 2: Chinchillan hoito 9.6.2016

Chinchillan kynsiä ei leikata.

Terveys

Chinchillan vointi tulee tarkistaa päivittäin. Chinchilla pyrkii yleensä salaamaan sairautensa, joten jos se vaikuttaa apaattiselta tai ei syö tai liiku normaalisti, se on vietävä välittömästi pieneläimiin erikoistuneelle eläinlääkärille. Häätätilanteiden varalta eläinlääkärin yhteystiedot tulee selvittää jo eläimen hankkimisen yhteydessä.

On huomattava, että chinchilla ei kestä paastoa. Jo kahdentoista tunnin paasto voi johtaa vakaviin suolisto-ongelmiin ja kuolemaan. Tämän vuoksi chinchillaa on ryhdyttävä ruokkimaan ruiskulla suoraan suuhun muutaman tunnin välein, mieluiten eläinlääkärin ohjeiden mukaan, heti kun syömättömyys havaitaan. Suoliston terveen mikroflooran ylläpitämiseksi ravintosuspensioon tulee lisätä terveen eläimen ulostepapanoita.

Voimakas stressi tai pelko esimerkiksi kiinni otettaessa tai käsiteltäessä voi aiheuttaa chinchillan sydämen pysähtymisen.